

Nino Gagoshashvili

Georgia, Tbilisi

Shota Rustaveli Institute of Georgian Literature

**Christian Women in Greek-Latin Pagan Sources
(II-III Centuries)**

Numerous mythological notions have appeared in relation to Christian faith, their life and worship, in the Greek-Roman pagan gods' world. Christ's follower women have not been left without attention either.

II-III Greek-Latin authors, such as Plinius Secundus, whose writings are kept in Minicius Felix's work *Octavius*, Lucian of Samosata and others – describe multiple mythological facts on Christians in general, in which it is possible to allusively detect situation and place of Christian women in the pagan environment (pagan women were not left out of attention either).

Key words: Gender, Christianity, paganism.

ნინო გაგოშაშვილი

საქართველო, თბილისი

შოთა რუსთაველის სახელობის ქართული ლიტერატურის ინსტიტუტი

**ქრისტიანი ქალები ბერძნულ-ლათინურ
წარმართულ წყაროებში
(II-III საუკუნეები)**

ადრექრისტიანული პერიოდის ბერძნულ-რომაული წარმართული ღმერთების სამყაროში ქრისტიანთა მრწამსთან, მათ ცხოვრებასა თუ ღვთისმსახურებასთან დაკავშირებით არაერთი მითოლოგიური წარმოდგენა შეიქმნა. ყურადღების მიღმა არ

დარჩენილა ქრისტიანი ქალებიც, რომელთა შესახებ საინტერესო ცნობებია გაფანტული II-III საუკუნეების წარმართ ავტორთა ნაშრომებში.

ქრისტიან ქალთა მიმართ წარმართული ხედვის მთელი პრობლემატიკის უკეთ წარმოსაჩენად გასათვალისწინებელია ზოგადად ქალის მდგომარეობა ადრექრისტიანული ეპოქის ბერძნულ-ლათინურ სამყაროში და ის სოციალურ-რელიგიური კონტექსტი, რომელსაც ქრისტიანობა თავისი ღირებულებებით წინააღმდეგობობდა.

მე-2-მე-3 საუკუნეების რომის იმპერიაზე საუბრისას ხშირად მიუთითებენ რომაელი ქალების ემანსიპაციაზე, რაც იმპერატორ ოქტავიანე ავგუსტუსის (მვ. წ. 63 – ახ. წ. 14) იმპერატორობისას დაიწყო და II-III საუკუნეებში განახლდა. ამ პერიოდისთვის ქალები (მეუღლეებთან ერთად თუ მათ გარეშე) მეტ-ნაკლებად ჩნდებიან პოლიტიკურ, ეკონომიკურ, სოციალურ, კულტურულ თუ რელიგიურ ასპარეზზე, ახერხებენ მიიღონ განათლება, შეიძინონ პროფესია და სხვ. ეს კი რომაელი ქალის (განსაკუთრებით დაქორწინებულის) პირადი და ეკონომიკური დამოუკიდებლობისაკენ სწრაფვის ერთგვარ გამოხატულებად მიიჩნევა. ისეთი ავტორები, როგორებიცაა ტაციტუსი (56-117) – თავის „ანალებში“ და იუვენალისი (960 – დაახ. 127) – თავის „სატირებში“, აკრიტიკებენ ემანსიპირებულ ქალებს, როგორც საფრთხის შემქმნელთ რომაული კულტურისა და ცივილიზაციისათვის. ფემინისტი თეოლოგი ელიზაბეტ ფიორენცა ამ ტიპის მიზოგენურ ლიტერატურაში ხედავს მამაკაცების რეფლექსს, თავი დაიცვან ქალებისგან, რომლებიც ფეხს იკიდებენ საზოგადოებრივ ცხოვრებაში (ფიორენცა 1986:). თუმცა ყოველივე ამას მასშტაბური ხასიათი არ მიუღია და ერთმანეთისგან მკვეთრად გამიჯნული რჩება მოღვაწეობის სფეროები: ქალთათვის – ოჯახური, მამაკაცებისთვის – საზოგადოებრივი, იდეალად კვლავ ცხადდება მეოჯახე ქალი, დედა, რომელიც ემორჩილება ქმარს, ჰყავს ბევრი შვილი და თავდადებულია ოჯახისთვის.

გარემო, რომელიც II-III საუკუნეების წარმართულ საზოგადოებაში ქალების გარშემოა შექმნილი, ზრდის მათ ინტერესს რწმენის საკითხების მიმართ. ამ ეპოქის არაერთი მკვლევარი აღნიშნავს, რომ რელიგია ხდება მთავარი სფერო, რომელშიც ქა-

ლები ცდილობენ მიიღონ პასუხები იმ კითხვებზე, რომლებიც მათ სამყაროში საკუთარ ადგილთან დაკავშირებით უჩნდებათ. ბერძნულ-ლათინურ სამყაროში გავრცელებული წარმართული კულტებიდან ქალთა განსაკუთრებულ ყურადღებას იპყრობს აღმოსავლური ისიდას კულტი, რასაც უმეტესწილად ქალღმერთ ისიდას თავის ქმარზე – ოსირისზე აღმატებულება იწვევდა. ისიდას კულტმა წინ წამოსწია სქესთა თანასწორობის საკითხი და ქადაგებდა, რომ ქალებსაც ისევე შეუძლიათ მიაღწიონ უკვდავებას, როგორც მამაკაცებმა. მანამდე თავად იუდაიზმიც კი არ შედიოდა რელიგიის იმ კატეგორიაში, რომელიც ქალს საკუთარი თავის წარმოჩენის სრულ შესაძლებლობას მისცემდა. ძველადთქმისეული რჯულის თანახმად, როგორც იოსებ ფლავიუსი აღნიშნავს: „ქალი ყველაფრით ჩამორჩება კაცს, ამიტომ იგი უნდა ემორჩილებოდეს კაცს, რომელსაც თავად ღმერთმა მისცა ქალის განსწავლის ძალა და უნარი“ (ფლავიუსი 1895: 1-13).

რაც შეეხება ქრისტიანობას, მისი უმნიშვნელოვანესი სწავლებაა ქალისა და მამაკაცის თანაბარი ღირსების აღიარება ღვთის წინაშე. ეს რევოლუციური იდეა ეწინააღმდეგება ძველ საზოგადოებაში მიღებულ წარმოდგენას, რომლის მიხედვითაც ქალი მამასა და ქმარს უნდა ემორჩილებოდეს. თუ წარმართული წყაროები მეტ ყურადღებას ამახვილებს ქორწინებაზე, ერთგულებაზე, ბავშვებზე, ოჯახზე, კარგი ცოლის სტანდარტზე, ქალის ადგილზე ყოველდღიურ ცხოვრებაში, ქრისტიანული წყაროები გვაწვდიან მეტ ინფორმაციას ქრისტიან ქალებზე, რომელთაც მნიშვნელოვანი როლი ჰქონდათ ქრისტიანობის გავრცელების პროცესში, განსაკუთრებით ქრისტიანობის პირველ ეტაპზე.

ზოგჯერ ქრისტიანული წყაროებიც, წარმართული წყაროების დარად, აკრიტიკებს ქალებს ზედმეტი მორთულობის, კოსმეტიკის, ვარცხნილობის თუ თავისუფალი ქცევის გამო, რაც, ქრისტიან ავტორთა აზრით, აბრკოლებს მათ სვლას ქრისტიანული სრულქმნის გზაზე. რა თქმა უნდა, ორივე მხარე, წარმართულიც და ქრისტიანულიც, ითხოვს წესიერებასა და მოკრძალებას, როგორც სასურველ სათნოებებს ქალში, მაგრამ II-III საუკუნეების ბერძნულ-ლათინურენოვან წარმართ ავტორებთან ქრისტიან ქალთა დაკნინების მთავარი მიზანი მაინც ქრისტიანობის წინააღმდეგ ბრძოლა და მასზე მცდარი წარმოდგენის შექმნაა. ამიტომ

ზოგადად ქრისტიანობისა და ქრისტიანების შესახებ მოთხრობილ არაერთ მითოლოგიური ხასიათის ამბავში, რომლებიც შესულია ცნობილ წარმართ ავტორთა ნაშრომებში, ზოგჯერ პირდაპირ და ზოგჯერ ალუზიურად შეგვიძლია ამოვიკითხოთ ქრისტიან ქალთა მდგომარეობა და ადგილი წარმართულ გარემოში.

პლინიუს უმცროსი (გაიუს პლინიუს კეცილიუს სეკუნდოსი; 61 -113) პირველი რომაელი წარმართი ავტორია, რომელიც ზოგადად ქრისტიანებს და, მათ შორის, ქრისტიან ქალებსაც მოიხსენიებს. შემდეგნი არიან **გაიუს სვეტონიუს ტრანკვილუსი (დაახლ. 1-2 სს-ები)** და **პუბლიუს (ან გაიუს) კორნელიუს ტაციტუსი (56-117)**, რომელთაგან 1-ელი მოგვითხრობს მოვლენებზე, რომლებიც მოჰყვა კლაუდიოსის (რომის იმპერატორი 41-54 წლებში) დროის მღელვარებას („12 კეისარი. კლაუდიოსის ცხოვრება“), ხოლო მეორე რომის ხანძრის შესახებ ნერონის დროს, 64 წელს („ანალები“, 15, 44).

განსაკუთრებით მნიშვნელოვანია პლინიუს უმცროსის დამოწმება. იგი იმპერატორ ტრაიანეს დროს მცირე აზიის ბიფინიაში ლეგატად მსახურობდა. ამ მისიის ფარგლებში იმპერატორ ტრაიანესადმი მიწერილ თავის 111 წერილში იგი საუბრობს ქრისტიანებზე და იხსენიებს ქრისტეს მიმდევარ ქალებს, რომლებიც ქრისტიანული მოძღვრების შესახებ ინფორმაციას გაცემას მოწამებობრივ სიკვდილს არჩევენ. აი, რას ამბობს იგი:

„ვფიქრობდი, სიმართლე [ქრისტიანობის შესახებ] აუცილებლად უნდა გამეგო ორი [ქრისტიანი] მონა ქალისგან, ... თუმცა აღმოვაჩინე, რომ მათ ურჩევნიათ ეწამონ, ვიდრე თავიანთი აღმსარებლობის საიდუმლო გაამჟღავნონ... ეს არის ყოვლად გაუგებარი და ზღვარგადასული ცრურწმენა“ (პლინიუს უმცროსი: 10).

როგორც ჩანს, პლინიუსისთვის მხოლოდ არანორმალურ და ექსტრავაგანტურ ცრურწმენას შეეძლო თავის რელიგიურ ერთობაზე პასუხისმგებლობა მონებისა და, ამასთან, ქალებისთვის დაევალებინა. და რაც ყველაზე გასაოცრად მიაჩნია, ისინი მზად არიან თავი გაწირონ ამ ცრუ სარწმუნოებისთვის.

ასევე შემორჩენილია ციტატა მე-2 საუკუნის რომაელი ორატორის – **ფრონტონისა**, რომელიც მარკუს ავრელიუსის მომღვარი იყო. მისი სიტყვები შეტანილია ქრისტიანი ავტორის, **მინიციუს ფელიქსის (III ს.)** ნაშრომში „ოქტავიუსი“, რომლის

მიხედვითაც, ფრონტონი მოიხსენიებს ქრისტიან ქალებს, როგორც გულუბრყვილოებსა და „ადვილადმრწმენებს“. ის ამბობს:

ქრისტიანები „საზოგადოების დაბალი ფენებიდან აგროვე-
ბენ უმეცარ და გულუბრყვილო ქალებს, რომლებსაც თავიანთი
სქესის სისუსტის გამო ადვილად იბირებენ ... და ეს ხალხი ქმნის
სწორედ [ქრისტიანთა] ამ უღვთო ბრბოს“ (მინიციუსი 1974:8).

ფრონტონი ამ ნაშრომში პირდაპირ საუბრობს ქალთა ნაკ-
ლულოვანი ბუნების შესახებ, რის გამოც მათ შეუძლიათ ემსახუ-
რონ ნებისმიერ კულტს და სათანადო პატივი არ მიაგონ ბერ-
ძნულ-რომაული სამყაროს ჭეშმარიტ კულტებსა და ტრადიციულ
ვასეულობებს.

ასეთი დაპირისპირება ქრისტიანობასთან, დამყარებული
გენდერულ პრეტენზიებზე, როგორც აღვნიშნეთ, უმეტესწილად
ახალი რელიგიის დაკნინებისთვის გამოიყენებოდა. ორიგენე
(ნაშრომში „ცელსიუსის წინააღმდეგ“) ზოგადად ქრისტიანებისა
და, მათ შორის, ქრისტიანი ქალების შესახებ შეთხზულ ამბებს
უკავშირებდა ებრაელებს, რომლებიც ქრისტიანების წინააღმდეგ
ჭორებს ავრცელებდნენ. ზოგიერთი ავტორი კი, მსგავსად ირინეოს
ლიონელისა (ნაშრომში „ერესების წინააღმდეგ“), ამჯობინებდა
ეს ქალები მიეკუთვნებინა ჰეტეროდოქსთა ჯგუფებისათვის და
არა მართლმადიდებელი ქრისტიანებისთვის; ანუ გამოთქვამდა
ვარაუდს, რომ ზოგიერთი საზოგადოებისთვის მიუღებელი წესი
შესაძლებელია აღესრულებოდა გნოსტიკური სექტის პრაქტიკაში
და არა ქრისტიანულ – მართლმადიდებლურ რელიგიაში.

როგორც არ უნდა იყოს, ამ პერიოდის წარმართ მოღვაწეთა
ნაშრომთა დამოწმება ნათლად აჩვენებს, რომ ქალები II ს-ის
ქრისტიანული საზოგადოების მნიშვნელოვანი წევრები არიან.
ამავდეს ამტკიცებს რომაელი ექიმი, ბუნებისმეტყველი და ფილო-
სოფოსი კლავდიუს გალენიუსი (129-200/216). უნდა აღინიშ-
ნოს, რომ ქრისტიანობის მისეული ხედვა გაცილებით უფრო
ინტელექტუალურია, ვიდრე ამ პერიოდის სხვა წარმართი ავ-
ტორებისა. გალენიუსი ყურადღებას ამახვილებს ქრისტიანობაში
ქალწულობის პრაქტიკაზე და აღნიშნავს, რომ ეს არჩევანი გა-
საკვირია იმ დროის წარმართული მიწიერი გარემოსთვის, გან-
საკუთრებით ქალებისგან, რომელთაგან ზოგიერთი იმასაც კი
ახერხებს, რომ მეუღლეებიც ჩართონ ცხოვრების ამგვარ წესში.

ქრისტიანულ იდეალს ის აანალიზებს სამედიცინო და მორალური კუთხით და ქრისტიანობას უფრო ფილოსოფიურ მიმდინარეობად მიიჩნევს, ვიდრე რელიგიად (გალენიუსი:)

განსხვავებულად ხედავს მოვლენებს მე-2 საუკუნის მეორე ნახევრის ბერძენი სატირიკოსი ლუკიანე სამოსატელი, რომელმაც დაწერა ნაშრომი „ამბავი პერეგრინოსის აღსასრულისა“. ნაშრომში აღწერილია წარმართი ფილოსოფოსი პერეგრინოსის, მეტსახელად პროტეუსის მოგზაურობები. ერთ-ერთი ხეტიალის დროს ის ქრისტიანობაზე მოქცეულა, შეერთებია ქრისტიანთა საზოგადოებას და შეუპყრიათ. ლუკიანე მოგვითხრობს ქრისტიანებზე, რომლებიც შეეცადნენ „არა ზერელედ, არამედ მთელი მონდომებით მოევლათ მისთვის: სადილეგოსთან სისხამ დილიდანვე დაინახავდით იქ მუდმივად მყოფ დედაბრებს, ქვრივებსა და ობლებს“... ეს ქალები (და, ზოგადად, ქრისტიანები), დარწმუნებულები არიან, რომ თუ „ბერძნული ღმერთებისგან განიდრიკებთან, აღიარებენ ჯვარზე გაკრულ სოფისტს [ქრისტეს] და მისი კანონების თანახმად იცხოვრებენ, ერთმანეთის ძმები [და დები] გახდებიან; ამიტომ მათ, ამ მოძღვრებას კრიტიკის გარეშე მინდობილთ, ერთნაირად სძულთ ყოველგვარი სიმდიდრე და თუკი მათთან მივა ვინმე თაღლითი, დიდოსტატი თავისი საქმისა და შექმნილი მდგომარეობით ისარგებლებს, ის მოკლე დროში დიდძალ ქონებას დაიდებს და ამ მიამიტებსაც გააბაიბურებს“ (სამოსატელი 2011:)

აქაც ყურადღება მახვილდება ზოგადად ქრისტიანთა სიბრიყვეზე, განსაკუთრებით ქალებისა – დედაბრებისა, ქვრივებისა – და მათთან ერთად, ობლებისა, რომლებიც ადვილად ტყუვდებიან და მათი სიკეთით სხვები ხელს ითბობენ.

აქვე უნდა აღინიშნოს, ამ შემთხვევაში ქვრივებში იგულისხმება ის ქალები, რომლებიც მარტონი დარჩნენ მეუღლის გარდაცვალების შემდეგ, ანუ ეს სიტყვა აქ გამოყენებულია თავისი საწყისი მნიშვნელობით და არა ეკლესიის მსახურის ფუნქციისა (ქვრივებს შეეძლოთ დიაკონესებად ემსახურათ), რაც შემდეგ ქვრივობამ შეიძინა.

ქრისტიან ქალების შესახებ მსგავს ინფორმაციას გვაწვდის ასევე წარმართი ავტორი, ფილოსოფოს-ნეოპლატონიკოსი **პორფირიუსი (234-310)**. თავად მისი ნაშრომი „ქრისტიანობის წინააღმ-

დეგ“, რომელიც 15 ტომისაგან შედგებოდა, 448 წელს დაწვეს. ჩვენამდე მხოლოდ რამდენიმე ფრაგმენტმა მოაღწია, რომლებიც სხვა ავტორთა ნაშრომებშია შემორჩენილი .

პორფირიუსი გმობს იმ პერიოდის მაღალი სოციალური წრის წარმომადგენელი ქალების კეთილშობილებას, რომლებმაც უარყვეს საკუთარი მდიდრული ცხოვრება, დაარიგეს მთელი ქონება, სრულიად გადატაკდნენ და ზოგჯერ ქრისტიანული იდეალის უკეთ აღსრულების მიზნით მათხოვრობენ კიდევ. ის ადანაშაულებს ქრისტიანობას, რომელიც არწმუნებს ქალებს, უარყონ ყოველივე მატერიალური და საკუთარი ქონება ღარიბებს გაუნაწილონ.

აღვნიშნავთ, რომ სხვა წარმართი ავტორების მსგავსად, არც პორფირის დამოკიდებულებაა ქრისტიანი ქალების მიმართ ბოროტ ზრახვებს მოკლებული. ის თავის ნაშრომში ხშირად იმეორებს, რომ ქალები, თავიანთი სისუსტისა და „მაღემრწმენობის“ გამო, ძალიან ადვილად მოაქციეს მოციქულებმა და არარაობად თვლის რელიგიას, რომელიც ქალს ასეთ დიდ მნიშვნელობას ანიჭებს. პორფირი არ ეთანხმება გასათხოვარ ქალთა მიერ ქორწინების უარყოფას, არც ქვრივების უარს მეორედ დაქორწინებაზე, უკუაგდებს ზოგადად ქალწულების კონცეპტს, რასაც ქრისტიანები, მისი აზრით, პავლე მოციქულის არარსებული სწავლებებით განამტკიცებენ; ასევე არ იზიარებს არც ქრისტიანული სრულქმნილებისაკენ სწრაფვას, რის მიღწევასაც ქრისტიანი დედები სულიწმინდის მაძლითა და წმინდა მარიამის მიბაძვით ცდილობენ. მარადიული ქალწულება პორფირისთვის არის ქალის მოვალეობის შეუსრულებლობა საზოგადოებისა და ღმერთების წინაშე (პორფირიუსი: 58). ფრანგი მკვლევარი ჟან მარი დემაროლი ასკვნის, რომ „როგორც ჩანს, პორფირი ძალიან შეაშფოთა მე-3 საუკუნის ბოლოს მაღალ სოციალურ ფენაში ქალების ქრისტიანობაზე მოქცევამ“ (დემორელი 1970: 46).

ამდენად, წარმართულ სამყაროში ქრისტიანი ქალების ფენომენზე რომ დიდ ყურადღებას ამახვილებდნენ, ამას ამოწმობს თუნდაც ის, რომ ისეთი ავტორი, როგორც პორფირია, ამ საკითხით დაკავდა და თავის ნაშრომში ისაუბრა.

ასევე, ერთ-ერთი ალუზია, რომელიც ქრისტიან ქალს მიემართება, ეკუთვნის რომაელ მწერალს, ფილოსოფოსს, რომა-

ნისტს, პოეტსა და რიტორს **ლუციუს აპულეიუსს** (125-170), რომელიც ცნობილია, როგორც პიკარესკული რომანის – „მეტამორფოზების“, იმავე „ოქროს ვირის“, ავტორი. რომანის პერსონაჟი ქალის იდენტიფიცირებისთვის სიტყვა „ქრისტიანი“ მას არსად გამოუყენებია, მაგრამ აღწერლობა, რომელსაც ლუციუს აპულეიუსი გვაწვდის, ჩანს, ქრისტიანებს უკავშირდება. თავის „მეტამორფოზებში“ ის მოგვითხრობს ლუციუსის თავგადასავალზე, რომელიც ჯადოქრობით ვირად გადაიქცა. ვირად ყოფნის პერიოდში ის ცოლ-ქმარმა შეიძინა და მას, ვირის ტყავში მყოფს, შესაძლებლობა აქვს დააკვირდეს ადამიანის ყოველდღიურობის ყველაზე ინტიმურ სცენებს. ის აღწერს ქალს, როგორც ბოროტ არსებას, რომელმაც ფეხქვეშ გათელა მაღალი ღმერთები, ნაცვლად ჭეშმარიტი ღმერთებისა, აღიარა ერთი ღმერთის ცრუ რელიგია და ის სრულ ჭეშმარიტებად გამოაცხადა, ყოველდღიურად აღასრულებს უცნაურ რიტუალებს, დილაადრიანად სვამს ღვინოს და ა.შ.

ქრისტიანი ქალის წინააღმდეგ მიმართული წარამართი ავტორების სარკავზომის ეს სია შეიძლება დავასრულოთ მე-2 საუკუნის ბოლოს მოღვაწე ავტორის – **ცელსიუსის** შემოქმედებით. მისი ნაშრომი ცნობილია იმ ციტატებით, რომლებიც გამოქვეყნებიდან 70 წლის შემდეგ მოიხზო **ორიგენემ** თავის ნაშრომში **„ცელსიუსის წინააღმდეგ“**. ცელსიუსი თავის ნაშრომში საუბრობდა ქალებზე ძველი აღთქმიდან, კერძოდ, ლოტის ქალიშვილებზე, ასევე „ისტერიულ“ ქალებზე ახალი აღთქმიდან, რომლებმაც, სავარაუდოდ, უფლის აღდგომა იხილეს, მაგრამ, მისი თქმით, ქალის იქ ყოფნა ძირს უთხრის აღდგომის, როგორც ფაქტის სინამდვილეს. აქვე სვამს კითხვას, რატომ უნდა განხორციელებულიყო მაცხოვარი ქალის წიაღში მაშინ, როცა ღმერთმა მშვენივრად უწყის, როგორ შექმნას კაცი? მისი აზრით, რადგან ქრისტიანობა ამდენ ქალს („სუსტ არსებას“) მიიზიდავს თავისკენ, ეს კიდევ ერთხელ აჩვენებს ამ რელიგიის სულიერ უძლეურობასა და სილატაკეს და აცხადებს, რომ „ქრისტიანობა მხოლოდ კარგი ზღაპარია მოხუცი ქალებისა და ბრიყვი ქალწულებისთვის...“ (ორიგენე 1967-1969).

ცელსიუსი, ისევე, როგორც ყველა ზემოთ მოხმობილი წარმართი ავტორი, ცდილობს წარმოაჩინოს ის ზიზღი და აუტანლობა, რასაც მასში ქრისტიანობა იწვევს, თავისი დაკნინებული

მიმდევრებით, არსით სუსტი და ადვილად მიმნდობი არსებებით, ქალებით, რომლებიც უსათუოდ მოხუცები ან ცოტა ბრიყვები უნდა იყვნენ, რადგან ამგვარი რწმენა იტაცებთ.

ამდენად, მოხმობილი ბერძნულ-რომაული წარმართული წყაროების მიხედვით, რელიგია, რომელიც რისკავს, გამორჩეული ადგილი მიანიჭოს ქალს რწმენის ქადაგებისას, არ შეიძლება ღვთაებრივი იყოს. იგი განსაკუთრებით ეწინააღმდეგება ქალთა უფლებას, თუკი მოისურვებენ, არ შექმნან ოჯახები, იცხოვრონ მამაკაცებისგან დამოუკიდებლად, მისდიონ ასკეტურ ღვაწლს, ისწრაფონ სრულქმნილებისაკენ. ფაქტია, რომ ბერძნულ-რომაული საზოგადოება გარკვეულ ეტაპზე ქალის როლს ქრისტიანობისა და, განსაკუთრებით ქრისტიანული ასკეტიზმის განვითარების საქმეში არ თანხმდებოდა, თუმცა დროთა განმავლობაში აღიარა ქრისტიანული საზოგადოების იდეალური ქალის მოდელი, რომელიც ყოვლადწმინდა ღვთისმშობელს დაუკავშირა.

დამოწმებანი:

გალენიუსი: Galien. „Oeuvres anatomiques, physiologiques et médicales“ (<https://gallica.bnf.fr/ark:/12148/bpt6k6213666q.texteImage>).

დემორელი 1970: Demarolle, J.-M. «*Les femmes chrétiennes vues par Porphyre*», Jahrbuch für Antike und Christentum. 13 (1970), p.46.

მინიციუსი 2010: მინიციუსი, ფ. „*ოქტავიუსი*“. ლათინურიდან თარგმნა და შენიშვნები დაურთო ნინო დობორჯგინიძემ. „სიტყვა მართლისა სარწმუნოებისა“, ტ. II. http://library.church.ge/index.php?option=com_content&view=article&id=245%3A2010-12-26-20-17-29&catid=37%3A2009-12-29-11-31-56&Itemid=56&lang=ka. ბოლოს განახლდა 2011 წლის 16 ოქტომბერს.

ორიგენე 1967-1969: Origène. „*Contre Celse*“. 6,27.4 vol. Introduction, texte critique, traduction et notes de M. Borret. Paris: Cerf, 1967-1969.

პლინიუს უმცროსი: Pline le Jeune. „*lettres*“, 10, 96, 8. (<http://remacle.org/bloodwolf/philosophes/plinejeune/un.htm>).

პორფირიუსი: Porphyre, Contre les chrétiens, frag. 58;(file:///C:/Users/User/Downloads/kernos-295%20(1).pdf

სამოსატელი 2011: სამოსატელი, ლ. „ამბავი პერეგრინოსის აღსასრულისა“. ძველბერძნულიდან თარგმნა, შესავალი წერილი და კომენტარები დაურთო ქეთევან ჯერვალიძემ. ჟურნალი „არილი“, N7-8, 2005. <https://ketevanjervalidze>.

wordpress.com/2011/02/13/ამბავი-პერეგრინის-ალსასრ/. ინტერნეტში განთავსდა 2011 წლის 13 თებერვალს.

ფიორენცა 1986: Fiorenza, E.S. „*En mémoire d'elle: essai de reconstruction des origines chrétiennes selon la théologie féministe*“. Paris: Cerf (Coll. Cogitatio fidei), 1986, p. 147.

ფლავიუსი 1895: Флавий, И. „*Против Апиона*“. СПб., 1895 (<https://sites.google.com/site/evrejskaaliteratura/home/evrejskaa-istoria/o-drevnosti-evrejskogo-naroda-protiv-apiona-iosif-flavij/1-13>).

Nino Gogiashvili

Georgia, Tbilisi

Iakob Gogebashvili Telavi State University

Gender Patterns in Georgian Verbal Folklore

Gender or social sex, is most effectively reflected in folklore (folk dances, songs and poems). Presented report discusses the gender stereotypes given in Georgian oral folklore. Gender clichés are mainly observed in the moral and economic type of writings. Patterns recognized and accepted in woman and man, wife and husband, daughter-in-law and mother-in-law end etc.

Subjection of a woman and a man to social behavior norms, defined by gender, reflected in verbal folklore are expressed by categorical imperative – *must be*, but at times it is replaced by more loyal – *it would be better*.

Key words: Gender, Patterns, Georgian, Verbal, Folklore.